

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ"**

Ухвалено Вченою радою
ВНЗ «Національна академія управління»
Протокол № 8 від 25 грудня 2014 р.

Голова Вченої ради

С.А. Єрохін

Введено в дію наказом ректора
№ 96-ОД від 30 грудня 2014 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВУ СИСТЕМУ
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

ВСТУП

Одним з ключових моментів в процесі інтеграції національної системи вищої освіти України до Єдиної європейської зони вищої освіти є впровадження у вищих навчальних закладах кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), яка адаптована до вимог Болонської декларації.

Кредитно-модульна система і відповідна їй модульно-рейтингова система (МРС) оцінювання знань студентів розроблені з метою удосконалення системи контролю якості знань студентів, сприяння формуванню системних та систематичних знань, ритмічної самостійної роботи впродовж семестру, підвищення об'єктивності оцінювання знань та адаптації до вимог, визначених Європейською системою залікових кредитів (ECTS), особливостей кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП).

Модульно-рейтингова система оцінювання знань студентів впроваджується з метою покращення функціональних характеристик навчального процесу, а саме:

- підвищення мотивації студентів до системного активного навчання впродовж семестру та навчального року, переорієнтації їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування системних стійких знань, умінь та навичок та компетентностей за спеціальністю;

- відповідності переліку, форм та змісту контрольних заходів і завдань робочій програмі дисципліни, розробленій за вимогами КМСОНП;

- відкритості контролю, яка базується на ознайомленні студентів на початку вивчення дисципліни з переліком, формами та змістом контрольних завдань, критеріями та порядком їх оцінювання;

- подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань, що забезпечується виконанням контрольних завдань із застосуванням модульної системи оцінювання, іспиту, а також врахуванням усіх видів навчальної роботи студента впродовж семестру, передбачених робочими навчальними програмами дисциплін;

- забезпечення належних умов для вивчення програмного матеріалу з нормативних і вибіркових дисциплін і підготовки до контрольних заходів, що досягається їх чітким розмежуванням за змістом і терміном проведення;

- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їх творчого мислення та підвищення ефективності навчального процесу;

- підвищення ефективності праці професорсько-викладацького складу.

Впровадження модульно-рейтингової системи дозволяє усунути такі недоліки традиційної системи оцінювання знань студентів, заснованої лише на заліках та екзаменах, як:

- необхідність вивчення студентом великого обсягу інформації за короткий проміжок часу;

- присутність елементу суб'єктивності та випадковості при отриманні оцінок;

- відсутність врахування систематичної роботи студента протягом семестру.

Отже, модульно-рейтингова система оцінювання знань студентів дає можливість організувати навчальний процес таким чином, аби студент був зацікавлений в систематичному та самостійному оволодінні знаннями. Працюючи у повну силу не лише під час заліково-екзаменаційних сесій, а протягом всього навчального семестру, студент отримує більш глибокі знання з тієї чи іншої дисципліни.

1. Терміни та їх визначення

Кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП) – модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульної організації навчального процесу та використанні кредитів ECTS для обліку навчального навантаження студентів та результатів освітньої діяльності.

Кредит ECTS – числовий еквівалент оцінки (від 1 до 30), призначеної для розділів навчальних курсів або навчальних дисциплін, чи іншої навчальної роботи, які одержали статус «модуля», щоб охарактеризувати навчальне навантаження студента для їх успішного виконання та завершення.

Кредити *ECTS* призначаються усім модулям, які входять до складу освітньо-професійної програми (нормативним, вибіркоким, факультативним). Кредити призначаються також для дипломного проекту, кваліфікаційної роботи, виробничої практики, якщо вони виділені як окремі модулі. Усі кредити є заліковими, тобто оціненими.

Модуль – задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (ОПП) (модулю, практики, державної атестації), що реалізується відповідними видами навчальної діяльності студента.

Змістовий модуль (ЗМ) – це система навчальних елементів, поєднаних за ознакою відповідності певному навчальному об'єктові, що реалізується відповідними видами навчальної діяльності студента (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, самостійна та індивідуальна робота, практики, контрольні заходи, кваліфікаційні роботи).

Змістовий модуль є фундаментальною одиницею для побудови навчальних дисциплін та програми навчання в цілому.

Кількість змістових модулів призначається з урахуванням обсягу кредитів, що припадають на дану дисципліну (рекомендується у межах 2-4 модулів).

Поточний контроль – це оцінювання роботи студентів на колоквіумах, практичних, лабораторних, семінарських заняття тощо та за виконання індивідуальних завдань, передбачених навчальним планом (оцінюється в балах).

Поточний контроль якості знань студентів здійснює викладач, який проводить семінарські, практичні роботи. Додаткові 10 балів студент може отримати за участь в науково-практичних конференціях, всеукраїнських олімпіадах.

Модульний контроль – це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу модуля, винесеного на цей контрольний захід (оцінюється в балах). Модульний контроль якості знань студентів здійснює викладач-лектор.

Семестровий контроль проводиться у формі модульно-семестрового екзамену, диференційованого заліку, що визначено навчальним планом, у терміни, передбачені графіком навчального процесу, і оцінюється певною кількістю балів.

З дисципліни, яка вивчається впродовж двох і більше семестрів, семестровий контроль здійснюється кожен семестр у формі, передбаченій робочим навчальним планом. У зведену відомість та в додаток до диплому, як правило, заноситься остання за строком виставлення оцінка.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни (модуля) за семестр, що проводиться як окремий контрольний захід. При складанні семестрового екзамену враховується накопичена студентом сума балів в ході поточного контролю (не більше 50 балів).

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів поточного модульного контролю.

Підсумкова атестація здійснюється екзаменаційною комісією після завершення навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або його етапі з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої (кваліфікаційної) підготовки вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики. Відбувається шляхом складання підсумкової атестації або (і) захисту магістерської роботи за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

Модульна оцінка – це сума балів, отриманих студентом в результаті виконання контрольного завдання під час модульного контролю.

Сумарна модульна оцінка – це сума модульних оцінок з навчальної дисципліни за семестр.

Рейтингова оцінка студента – це інтегральна числова оцінка знань студента, яка визначається за семестровими рейтинговими оцінками, починаючи з першого семестру.

Рейтинг студента – це інтегральний показник успішності студента який показує порядкову позицію студента серед студентів даного курсу відповідного базового напрямку спеціальності, з однієї дисципліни або всіх дисциплін визначена після закінчення семестру на підставі його рейтингової оцінки.

2. Складові модульно-рейтингової системи

МРС складається з двох взаємопов'язаних та доповнюючих одна одну частин: рейтингової і модульної, які можуть функціонувати й окремо, але з меншою ефективністю.

Модульна система має на меті примусити студента регулярно (систематично) навчатися як протягом семестру, так і всього періоду навчання у вищому навчальному закладі.

Рейтингова система має на меті дати об'єктивну розгорнуту оцінку знань (підготовки) студентів за всіма дисциплінами у вигляді його рейтингу.

В основі модульно-рейтингової системи використана 100-бальна шкала оцінок за одну дисципліну. Це максимальна сума балів з урахуванням усіх видів

робіт, які виконуються студентом з однієї дисципліни протягом семестру: лекційних, лабораторних, практичних, семінарських занять, індивідуальних завдань, самостійної роботи, доповідей, колоквіумів тощо.

3. Організація контролю знань студентів

3.1. Загальні положення

3.1.1 Методи поточного, модульного та підсумкового контролю та розподіл балів, які отримують студенти за змістовим модулям і окремим темам курсу за будь-які види робіт, зазначені в «Робочій програмі навчальної дисципліни» (Форма № Н-3.04). Розподіл балів здійснюється лектором курсу залежно від значущості видів робіт та з урахуванням підходів до оцінки компетенцій студента з дисципліни, розглядається на засіданні кафедри і затверджується в установленому порядку. Сумарна оцінка складається з поточного контролю 50 балів та семестрового контролю 50 балів.

3.1.2 На початку вивчення відповідної дисципліни (але не пізніше другого аудиторного заняття) студентів повідомляють про кількість змістових модулів, зміст і форми проведення поточного, модульного та семестрового контролю, критерії оцінювання знань.

В умовах кредитно-модульної системи навчання оцінюються знання, уміння й навички, що безпосередньо пов'язані із вивченням певної дисципліни.

3.2. Організація та проведення поточного контролю

3.2.1. Рекомендована максимальна кількість балів поточного контролю за семестр становить 50. З них:

- максимальна кількість балів за аудиторну роботу студентів становить 40¹. Це підсумкова оцінка рівня знань студента, які він виявив під час проведення практичних, лабораторних чи семінарських занять;

- максимальна кількість балів за самостійну роботу студентів становить 10. Це підсумкова оцінка якості виконання індивідуальних завдань, опрацювання тем самостійної роботи, що визначені робочою навчальною програмою дисципліни.

3.2.2. При нарахуванні балів за роботу під час аудиторних занять оцінці підлягають: активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські (практичні) заняття, результати виконання і захисту робіт (контрольно-розрахункових робіт), експрес-контроль у формі тестів тощо.

При нарахуванні балів за самостійну роботу оцінці може підлягати: підготовка до аудиторних занять, написання рефератів (доповідей), опрацювання додаткової навчально-довідкової та наукової літератури, переклад з іноземної мови наукових статей, реферативних матеріалів тощо, підготовка аналітичних матеріалів, результативність роботи в групах під час виконання творчих завдань.

Виконання запланованого обсягу робіт, що покладено в основу поточного контролю, є обов'язковим для всіх студентів.

¹ Якщо з навчальної дисципліни аудиторна робота студентів у вигляді лабораторних, практичних чи семінарських занять не передбачена робочою навчальною програмою, то 30 балів додаються до оцінювання теоретичної частини курсу під час модульного контролю

3.3. Організація та проведення модульного контролю

3.3.1. Модульний контроль проводиться з усіх навчальних дисциплін, для яких робочим навчальним планом передбачений екзамен, диференційований залік.

3.3.2. Модульний контроль проводиться за навчальним матеріалом, віднесеним до відповідних модулів згідно з робочою навчальною програмою. Письмова компонента модульного контролю є обов'язковою та проводиться шляхом виконання контрольних завдань (тестів). Тривалість модульного контролю визначається методичною комісією відповідальної кафедри та затверджується завідуючим кафедрою.

3.1.3 Для проведення модульного контролю лектор готує рівноважні завдання, які повинні охоплювати як можна більш питань (тем) даного модуля. Структура завдання, система та критерії оцінювання результатів їх виконання розглядаються методичною комісією відповідної кафедри та затверджуються завідуючим кафедрою.

Критерії оцінювання виконання контрольних завдань доводиться до відома студентів перед проведенням модульного контролю.

3.1.4 Модульний контроль проводиться не менше як двічі за семестр. Час та місце проведення модульних контролів визначається лектором за згодою з завідуючим кафедрою або деканом факультету або навчальним відділом.

3.3.5. До модульних контролів студент допускається завжди, незалежно від результатів поточного контролю.

3.3.6 Студент вважається таким, що складав модульний контроль, якщо він з'явився на контрольний захід та виконав контрольне завдання.

3.3.7 Виконання контрольних завдань здійснюється кожним студентом індивідуально. Присутні викладачі зобов'язані контролювати самостійність виконання студентом свого завдання та дотримання встановленого порядку проведення контрольного заходу.

3.3.8 При виявленні викладачем порушення студентом встановленого порядку проведення модульного контролю, викладач, який проводить модульний контроль, усуває цього студента від проведення контролю та оцінює контрольне завдання нулем балів.

3.3.9 Результат контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, оцінюється нулем балів.

3.3.10 Студент, який не погоджується з одержаною оцінкою з модульного завдання, має право звернутися до лектора і отримати обґрунтоване пояснення.

3.3.11 У разі незадовільного результату студент має право скласти модульний контроль повторно, **але лише один раз**. При цьому повторне складання не повинно відбуватись в той самий день, що і перше (невдале) виконання контрольних завдань (тестів).

3.3.12 Студент, який з поважної причини не з'явився на один із модульних контролів, а за результатами іншого контролю отримав не менше від половини балів з максимально можливої їх кількості, за дозволом лектора може скласти

пропущений модульний контроль.

3.4. Організація семестрового (підсумкового) контролю

3.4.1 Семестровий контроль (семестровий екзамен, диференційований залік в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою навчальною програмою) проводиться з усіх навчальних дисциплін, які внесені в навчальний план на кожен семестр.

3.4.2 До складання семестрового (підсумкового) контролю з конкретної дисципліни допускається студент, який виконав усі види обов'язкових робіт (практичних, індивідуальних завдань, розрахунково-графічних та розрахункових робіт, рефератів тощо), передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни.

3.4.3 Якщо студент за результатами поточного і модульних контролів отримав менше 50 балів, або оцінка його не задовольняє, він може скласти підсумковий контроль у вигляді семестрового екзамену або заліку в цілому з дисципліни або з її окремого(их) модулю(ів). Максимальна кількість балів, яку студент може отримати в ході семестрового екзамену, становить 50 балів, що є еквівалентом суми балів всіх модульних контролів, одержаних протягом семестру.

3.4.4 Студент є допущеним до складання підсумкового екзамену або заліку, якщо він набрав необхідну кількість балів для «допуску» до екзамену (не менше 25 балів). Отримати «допуск» до екзамену необхідно на тижнях, відведених для ліквідації академзаборгованостей.

3.4.5 Ліквідацію академзаборгованостей студент може здійснювати протягом двох тижнів після завершення семестрового контролю у осінньому та весняному семестрах.

3.4.6 Студенти, які не з'явилися на обов'язкові для них екзамени вважаються такими, що отримали нуль балів і державну оцінку «незадовільно».

3.4.7 Студентам, які брали участь у позанавчальній науково-творчій діяльності (доповіді на конференціях, підготовка наукових публікацій, участь в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо), до результатів поточного та модульних контролів можуть надаватися додатково 10 балів.

3.4.8 Остаточною оцінкою з дисципліни за семестр є підсумкова семестрова оцінка, що складається з накопичувальних балів поточного та модульних контролів та додаткових заохочувальних балів і може становити 100 балів.

4. Документальне оформлення результатів контролю

4.1. Результати поточного оцінювання знань і навичок студентів протягом семестру (змістового модуля) проставляються у «Журналі обліку роботи академічної групи» (Форма № Н-5.01), який передбачений для забезпечення прозорості оцінювання знань студентів під час поточного модульного контролю.

Контроль за правильністю ведення журналу здійснює навчальний відділ. «Журнал обліку роботи викладача» (Форма № Н-4.07) передбачений для забезпечення у третьому розділі обліку відвідування навчальних занять студентами та фіксації результатів семестрового контролю успішності студентів в балах і відповідних оцінках за національною шкалою і шкалою БСТБ. Контроль за правильністю ведення журналу здійснює навчальний відділ.

4.2. Результати семестрового (підсумкового) контролю, що є сумою балів поточного і модульних контролів або поточного контролю і семестрового екзамену, проставляються у відповідній графі «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03). Номер відомості фіксується у журналі реєстрації відомостей з кожного курсу Видається під розписку. Повертається в навчальний відділ у день проведення семестрового контролю особисто екзаменатором. Список студентів, внесених у відомість, підписує перший проректор. Навчальні досягнення студентів оцінюються за національною шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 705 від 02.07.2015 «Про затвердження форм документів з підготовки фахівців у вищих навчальних закладах» (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Екзамен	Залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	Відмінно
82-89	Добре		B	Добре (дуже добре)
75-81			C	Добре
67-74			D	Задовільно
60-63	Задовільно		E	Задовільно (достатньо)
35-59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34			F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Навпроти кожного прізвища студента лектором курсу (екзаменатором) ставиться оцінка:

- за національною шкалою – для дисциплін, де формою контролю є семестровий залік, «зараховано» або «не зараховано», для дисциплін, де формою контролю є семестровий екзамен «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»;

- за 100 бальною шкалою – фіксується результат семестрового контролю від 1 до 100 балів, запис здійснюється цифрою;

- за шкалою ECTS - відповідно результат від «Б» до «А», запис здійснюється англійською літерою.

У відомості обліку успішності не допускаються будь-які виправлення. Відомість обліку успішності повертається до навчального відділу виключно в день семестрового екзамену. Для дисциплін, де формою контролю передбачений семестровий залік, - до першого дня проведення будь-якого екзамену в групі.

5. Оцінювання курсових робіт (проектів)

Вимоги до курсової роботи (проекту), порядок, принципи захисту і оцінювання передбачаються відповідними методичними рекомендаціями. Розподіл балів за курсову роботу (проект) рекомендовано призначати наступним чином:

- до 60 балів – за якість виконання;
- до 30 балів – за захист курсової роботи (проекту);
- до 10 балів – за оригінальність рішень, використання передового досвіду зарубіжних країн тощо.

6. Документація при модульно-рейтинговій системі оцінювання знань студентів

6.2 На кафедрі з усіх навчальних дисциплін розробляються інструкції згідно загального «Положення» про модульно-рейтингову систему Національної академії управління.

6.3 На кафедрі по кожній навчальній дисципліні для окремо взятої спеціальності повинні знаходитись:

- *Робоча програма дисципліни* з розбивкою на модулі (логічно завершені частини теоретичного та практичного матеріалу). До робочої програми обов'язково необхідно додати список літературних джерел, необхідних для вивчення конкретної дисципліни, та перелік контрольних питань на тестові завдання;

- *Кафедральні інструкції* з модульно-рейтингової системи оцінювання знань студентів з вказанням повного переліку елементів, які підлягають контролю, та їх оцінки в балах;

- *Методичні матеріали*, в яких представлені винесені на самостійну підготовку студентів теми з контрольними запитаннями до них;

- *Журнал поточного контролю* успішності та відвідування студентами занять.

6.4 В навчальному відділі обов'язково повинні знаходитись:

- *Журнал поточного контролю* успішності та відвідування студентами занять.

- Екзаменаційні та залікові відомості;

- Графіки самостійної роботи студентів;

- Зведені відомості успішності.

7. Організація модульно-рейтингової системи оцінювання знань на кафедрі

7.2 На кафедрах академії з усіх дисциплін розробляються інструкції згідно загального «Положення» про організацію модульно-рейтингової системи оцінювання знань.

7.3 Для оцінювання систематичної роботи студента протягом семестру дисципліна розподіляється на модулі. В середині кожного модуля оцінюються всі основні елементи навчальної роботи студента (робота на практичних,

семінарських заняттях, виконання розрахунково-графічних робіт, виконання індивідуальних, контрольних, домашніх, семестрових завдань та захист їх викладачу, участь у студентських конференціях, участь у олімпіадах, захист рефератів та інше).

7.4 Оцінювати основні елементи навчальної роботи та контрольні заходи пропонується за наступними рекомендованими балами (табл. 2)

Таблиця 2

Рекомендований розподіл балів на основні елементи навчальної роботи

Тип контролю		Вид робіт	Кількість балів
Поточний контроль	Аудиторна робота	робота на лекційних, практичних, лабораторних та семінарських заняттях	0 - 4
		виконання та захист задачі	0 - 12
		виконання та захист розрахунково-графічної роботи	0 - 16
		виконання за захист графічного завдання	0 - 16
		Максимальна кількість балів за аудиторну роботу	30
	Самостійна робота	виконання та захист індивідуального завдання	0 - 1
		написання та захист реферату	0 - 10
		виконання та захист контрольної роботи	0 - 10
		Максимальна кількість балів за самостійну роботу	10
	Модульний контроль	складання модульного контролю	0 - 25
Максимальна кількість балів за модульні контроли		50	
Інші види робіт*	виступ на студентській конференції з дисципліни	0 - 10	
	участь в написанні наукової статті	0 - 10	
	участь в конкурсах студентських робіт, спортивних змаганнях	0 - 10	
	Максимальна кількість балів за інші види робіт	10	
		Максимальна кількість балів за дисципліну	100

7.5. Зазначена кількість балів може бути різною для різних дисциплін. В кожному конкретному випадку береться до уваги важливість виду роботи, його вагомість для дисципліни.

7.6. Повний перелік елементів, які підлягають контролю, та їх оцінка в балах встановлюється кафедрою і затверджується на засіданні кафедри для кожної навчальної дисципліни та доводиться до відома студентів.

7.7. Слід зазначити, що бали за видами контролів повинні розподілятися таким чином, аби студент склавши лише модульні контроли не мав змоги отримати семестрову оцінку «задовільно», так само як і за результатами поточного контролю. Необхідна кількість балів для переведення їх у оцінку «задовільно», «добре» та «відмінно» повинна бути набрана студентом за рахунок систематичної роботи на заняттях, своєчасного виконання індивідуальних та домашніх завдань, а також успішного складання модульних контролів.

7.8. Студенти, які не набрали необхідної кількості балів (25 і більше) на поточному контролі, повинні на тижнях, відведених для ліквідації заборгованостей, набрати вказану суму.

Начальник навчального відділу

Пилипенко Л.І.